

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5Sžf/40/2015
Identifikačné číslo spisu:	9013010024
Dátum vydania rozhodnutia:	28.04.2016
Meno a priezvisko:	JUDr. Milan Morava
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2016:9013010024.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Milana Moravu a členiek senátu JUDr. Petry Príbělskej, PhD. a JUDr. Jarmily Urbancovej v právnej veci žalobcu: Marián Moravčík, UNIPROF, IČO: 17 362 750, Stavbárska 40, Bratislava, zastúpený: JUDr. Martin Sečanský, advokát, Záhradnícka 93, Bratislava, proti žalovanému: Finančné riaditeľstvo Slovenskej republiky, so sídlom v Banskej Bystrici, Lazovná 63, o preskúmanie zákonnosti postupu a rozhodnutia žalovaného č. 1115208/2012 zo dňa 17. decembra 2012, o odvolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave č.k. 5S 58/2013-91 zo dňa 10. februára 2015, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Bratislave č.k. 5S 58/2013-91 zo dňa 10. februára 2015 p o t v r d z u j e.

Žalobcovi náhradu trov odvolacieho konania n e p r i z n á v a .

Odôvodnenie

I.

Napadnutým rozsudkom Krajský súd v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) napadnuté rozhodnutie žalovaného a rozhodnutie Colného úradu Bratislava č. 9005231/1/629148/2012 zo dňa 26.03.2012 zrušil podľa § 250j ods. 2 písm. a/ O.s.p. a vec vrátil na ďalšie konanie. Ďalej zaviazal žalovaného zaplatiť žalobcovi 70,- € titulom náhrady súdneho poplatku a na účet právneho zástupcu žalobcu trovy právneho zastúpenia vo výške 507,76 € do 30 dní od právoplatnosti rozsudku.

Predmetom konania bolo preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného č. 1115208/2012 zo dňa 17.12.2012, ktorým bolo odvolanie žalobcu zamietnuté a napadnuté rozhodnutie Colného úradu Bratislava zo dňa 26.03.2012 potvrdené. Rozhodnutím Colného úradu Bratislava bol žalobcovi vymeraný úrok z omeškania ku dňu 23.12.2011 v sume 28 737,11 € podľa čl. 232 ods. 1 písm. b/ Nariadenia Rady (EHS) č. 2913/1992 z 12.10.1992, ktorým sa ustanovuje Colný kódex spoločenstva (ďalej len Colný kódex), podľa § 237 ods. 1 písm. b/ zákona č. 618/1992 Zb. colný zákon účinného do 30.06.1996, podľa § 229 ods. 1 písm. a/ zákona č. 180/1996 Z.z. colný zákon účinného do 30.06.2001

a podľa § 421 ods. 1 písm. b/ zákona č. 238/2001 Z.z. colný zákon účinného do 30.04.2004, zo sumy dovoznej platby vo výške 9 300,77 €, nezaplatenej v zákonom určenej lehote do 19.04.1993, ktorá mu bola oznámená rozhodnutím ev. č. 0526102301530 zo dňa 09.04.1993.

Rozhodnutím Colného úradu Bratislava bola teda žalobcovi oznámená povinnosť zaplatiť vymeranú sumu dovoznej platby 9 300,77 €, ktorú bol povinný zaplatiť podľa § 226 ods. 1 colného zákona ku dňu 19.04.1993 (10 dní odo dňa jej oznámenia). Dovozná platba bola žalobcom uhradená dňa 23.12.2011.

Skutkový stav v danej veci nebol sporný a žalobca namietal najmä nesprávne právne posúdenie veci. Žalobca bol povinný zaplatiť sumu colného dlhu v lehote 10 dní odo dňa jej oznámenia a to do 19.04.1993, čiže od 20.04.1993 sa dostal do omeškania a colnému úradu tak vznikol nárok na úroky z omeškania.

Žalobca nenamietal premlčanie samotného colného dlhu, avšak namietal premlčanie úrokov z omeškania. Krajský súd neskúmal, či colný úrad vykonal také úkony, ktoré by mali za následok prerušenie premlčacej doby vo vzťahu k istine, avšak je zrejmé, že nevykonal žiadny relevantný úkon týkajúci sa úrokov z omeškania, ktoré mohol vyčísliť hocikedy počas trvania omeškania žalobcu bez toho, aby „musel čakať na koniec omeškania“.

Krajský súd nesúhlasil s názorom žalovaného, že premlčacia lehota na vymeranie úrokov z omeškania začne plynúť najskôr prvý deň po dni, kedy bol colný dlh zaplatený (napríklad ak by bol colný dlh zaplatený po 30 rokoch ako naturálny záväzok, nemohla by až potom začať plynúť lehota pre úrok z omeškania) Treba preto odmietnuť tvrdenie žalovaného, že po oneskorenom zaplatení colného dlhu musí mať colný úrad možnosť začať konať vo veci vymerania úroku z omeškania, ktorý v celej výške skôr vymeraný ani byť nemohol, keďže nebola známa celková doba omeškania s platbou. Žalovanému síce vznikla povinnosť vymerať úrok z omeškania, avšak žalobca bol oprávnený namietat premlčanie úrokov z omeškania, čo sa aj stalo a táto námietka premlčania bola podľa názoru súdu účinná. Pre clo ako aj pre úroky z nezaplatenej sumy cla platí spoločne 6-ročná premlčacia lehota uvedená v § 238 ods. 1 colného zákona. V danom prípade začala plynúť premlčacia lehota pre úroky prvým dňom od splatnosti colného dlhu, t.j. prvým dňom omeškania žalobcu s jeho zaplatením, v trvaní šesť rokov. Podľa názoru súdu úrok z omeškania tvorí príslušenstvo cla a preto úrok sleduje právny osud cla, čo znamená, že vznik a výška úrokov z omeškania závisí od výšky cla a momentu jeho úhrady a ak dôjde k premlčaniu práva vybrať nedoplatok cla z dôvodu, že colný orgán pri spravovaní verejno-právnej pohľadávky zostal nečinný a nevykonal žiadne úkony smerujúce k vybratiu cla, musí dôjsť uplynutím šiestich rokov aj k uplynutiu premlčacej lehoty vo vzťahu k úrokom z omeškania. Premlčacia lehota totiž musí slúžiť k stimulácii colných orgánov (ale aj iných veriteľov) k včasnému vykonaniu svojho práva vybrať clo. Ak colný úrad riadne spravuje svoju pohľadávku a včas vykonáva úkony smerujúce k vybratiu dlžnej sumy cla tak, ako to predvída § 238 ods. 2 colného zákona, dochádza k prerušeniu premlčacej lehoty a začína plynúť nová premlčacia lehota, a to až do dvadsiatich rokov počítaných od konca roka, v ktorom sa stal nedoplatok splatným. Žalobca pri absencii úkonov colného úradu smerujúcich k vymeraniu (vybratiu) úrokov z omeškania môže byť sankcionovaný len za posledných šesť rokov odvíjajúcich sa od prvého úkonu colného úradu vo vzťahu k úrokom z omeškania - oznámenie o začatí konania vo veci vymerania úroku z omeškania zo dňa 19.01.2012. Keďže žalobca namietal premlčanie úrokov z omeškania, správne orgány pochybili, keď vydali napadnuté rozhodnutia. Správne orgány boli povinné s poukazom na § 238 ods. 3 colného zákona na premlčanie prihliadať.

Krajský súd uviedol, že napriek tomu, že v danom prípade ide o verejno-právne dávky, treba s poukazom na otázku inštitútu úrokov z omeškania v spojení s inštitútom premlčania poukázať na judikatúru všeobecných súdov (najmä českých) v občianskoprávných veciach, t.j. pri riešení súkromnoprávných vzťahov, keďže doktrínálne názory by mali platiť v tejto oblasti všeobecne. Z poslednej judikatúry NS ČR (napr. sp. zn. 21Cdo 681/2006) vyplýva, že povinnosť dlžníka platiť úroky z omeškania treba považovať za vedľajší (akcesorický) záväzok k hlavnému záväzku. Z tejto akcesority súd odvodzuje, že ak dôjde k premlčaniu hlavného záväzkového právneho vzťahu, nemôže sa takýto právny následok uplynutia času nevzťahovať k vedľajšiemu (akcesorickému) záväzku. Súd preto dospel

k záveru, že povinnosť platiť úroky z omeškania so splnením dlhu (záväzku) nevzniká samostatne (novo) za každý deň trvania omeškania, ale jednorazovo v deň, ktorým sa dlžník ocitol v omeškaní so splnením tohto záväzku; týmto dňom začína u tohto práva (na úroky z omeškania) plynúť premľacia lehota a jej uplynutím sa právo (ako celok) premľčí. NS ČR pred vyslovením tohto záveru ešte riešil účel inštitútu premľčania, čím sa snažil negovať konkurenčnú koncepciu samostatnosti, konkrétne: „S názorom žalobcu, podľa ktorého je omeškaním so splnením dlhu (záväzku) táto povinnosť „porušovaná opakovane po celú dobu, pokiaľ povinnosť zaplatiť istinu pohľadávky nezanikne splnením alebo iným spôsobom“, a podľa ktorého „úroky z omeškania sa premľčujú v dňoch a premľacia doba teda plynie samostatne pre právo na zaplatenie úrokov z omeškania za každý deň omeškania so zaplatením istiny“, nemožno súhlasiť. Žalobca týmto svojim názorom v podstate tvrdí, že za každý ďalší deň omeškania vzniká (z dôvodu porušenia povinnosti splniť dlh - záväzok) veriteľovi nové (ďalšie) právo na úrok z omeškania, čím vo svojich dôsledkoch (v rozpore so zákonom) popiera, že by povinnosť platiť úrok z omeškania ako právny následok omeškania dlžníka so splnením dlhu (záväzku) bol príslušenstvom pohľadávky tomuto dlhu zodpovedajúci a že by teda povinnosť platiť úroky z omeškania predstavovala vedľajší (akcesorický) záväzkový právny vzťah. Odvolací súd v tejto súvislosti výstižne poznamenal, že žalobcov názor by nutne musel mať za následok (v rozpore s účelom právneho inštitútu premľčania) vznik kategórie „nepremľčateľných práv“, v ktorej by bol dlžník „donucovaný“ prostredníctvom nikdy nepremľčateľných úrokov z omeškania k splneniu istiny pohľadávky napriek tomu, že došlo k jej premľčaniu, a že takýto následok by bol nepochybne absurdný.“

NS ČR teda považuje úrok z omeškania za prísne akcesorický záväzok k hlavnému záväzku a teda za príslušenstvo pohľadávky, z čoho odvodzuje jeho vznik jednorazovo v prvý deň omeškania, čo podčiarkuje účelom inštitútu premľčania v súvislosti s absurditou vzniku nepremľčateľného úroku z omeškania z premľčanej istiny - z naturálnej obligácie. Záver je teda taký, že ak uplynula premľacia doba k istine, nemožno sa úspešne domáhať akéhokoľvek príslušenstva pohľadávky. Pre úplnosť treba dodať, že aj v Českej republike prebiehala o tejto otázke rozsiahla odborná diskusia až napokon veľký senát NS ČR v rozhodnutí sp.zn. 31 Cdo 4291/2009 zo dňa 10.03.2010 vyššie uvedený názor potvrdil.

Úroky sa však v danom prípade tiež premľčujú v zmysle vyššie citovanej právnej úpravy, keď colný úrad nevykonával vo vzťahu k úrokom žiadny úkon majúci za následok prerušenie premľčacej doby a žalobca premľčanie namietol.

Je teda podľa krajského súdu neprijateľný názor žalovaného, že zákonná úprava premľčania sa vzťahuje len na práva, ktoré sú v § 238 ods. 1 colného zákona výslovne uvedené, t.j. len na právo vybrať a vymáhať nedoplatok cla. Akceptácia námietky premľčania úroku z omeškania, aj keď colný zákon takýto inštitút nepozná, nemôže popierať zásadu zákonnosti, ako to tvrdí žalovaný. Je zrejmé, že clo nezaplatené v zákonnej lehote predstavuje nedoplatok cla. Z nedoplatku cla sú colné orgány povinné vymerať úrok z omeškania, ktorý je príslušenstvom cla. Úlohou colných orgánov je vyberanie cla a jeho príslušenstva. Právo na zaplatenie cla a jeho príslušenstva je subjektívnym právom verejným - právom colných orgánov. Právo vybrať a vymáhať nedoplatok sa v zmysle § 238 ods. 1 colného zákona premľčuje po šiestich rokoch po roku v ktorom sa stal splatným. § 238 ods. 2 colného zákona obsahuje aj úkon colných orgánov, ktorým možno túto lehotu predĺžiť, pričom však nedoplatky cla možno vymáhať najneskôr do dvadsiatich rokov počítaných od konca roka, v ktorom sa nedoplatok stal splatným.

Aj v prípade, ak by sa prijal záver žalovaného o absencii právnej úpravy v colnom zákone týkajúcej sa premľčania úrokov z omeškania a nemožnosti vznesenia námietky premľčania a zároveň záver o tom, že na premľčanie úrokov z omeškania so zaplatením colného dlhu sa nevzťahuje právna úprava colného zákona, bolo by vzhľadom na § 1 ods. 1 Občianskeho zákonníka potrebné posudzovať premľčanie úrokov z omeškania a vznesenie námietky premľčania podľa § 100 a nasl. Občianskeho zákonníka. § 853 ods. 1 Občianskeho zákonníka zakotvuje princíp analógie. Tento princíp znamená, že tie občianskoprávne vzťahy, ktoré nie sú osobitne upravené Občianskym zákonníkom alebo iným občianskoprávnym predpisom, sa riadia tými ustanoveniami Občianskeho zákonníka, ktoré upravujú právne vzťahy obsahom a účelom im najbližšie.

Je potrebné zdôrazniť, že právny poriadok tvorí jednotný celok, má povahu systému, ktorý je ďalej diferencovaný na subsystemy rôznych úrovní (právo súkromné a verejné, právne odvetvia a právne inštitúty), ktoré v sebe zlučujú prvky podľa rôznych kritérií. Zo systémovej povahy právneho poriadku vyplýva, že jeho jednotlivé súčasti (subsystemy a prvky) vstupujú do určitých funkčných väzieb. Z toho vyplýva prirodzená požiadavka, aby interpret určitého ustanovenia právneho predpisu neobmedzoval svoj rozhlád len na jedno či niekoľko ustanovení, ale aby ho chápal ako súčasť celku (systému), ktoré s ohľadom na princípy jednotnosti a bezrozpornosti právneho poriadku vytvárajú s ostatnými časťami logický, resp. logicky súladný významový celok. Súčasťou systémového chápania právneho poriadku je aj rešpektovanie toho, že rôzne právne predpisy upravujú inštitúty, ktoré sú spoločné celému právnemu poriadku, príp. aspoň niekoľkým jeho odvetviam. Rovnaké právne inštitúty môžu patriť do niekoľkých rôznych právnych odvetví (napr. premlčanie, úroky z omeškania, príslušenstvo ale aj právoplatnosť, zastúpenie, absolútna neplatnosť právneho úkonu alebo dôkazné bremeno, ručenie), a to preto, lebo tak kľúčové inštitúty akým sú napr. premlčanie, úroky z omeškania, príslušenstvo, preklúzia, sa uplatňujú nielen v práve súkromnom, ale aj v práve verejnom, a to ako v hmotnom tak aj procesnom. Pre každý systém je charakteristické, že na strane jednej sa elementy, z ktorých je tvorený, prispôbujú štruktúre, ktorej sú súčasťou, na strane druhej na túto štruktúru sami pôsobia. V dôsledku prispôbovania elementov štruktúre tak môže dôjsť a zákonite dochádza k tomu, že pôvodne identický element sa môže v dôsledku pôsobenia štruktúry líšiť od rovnakého elementu, ktorý sa stal súčasťou inej štruktúry, resp. jej inej úrovne. To isté platí aj pre právo. Každý právny inštitút ovplyvňuje právne odvetvie, ktorého je súčasťou, avšak zároveň toto právne odvetvie prispôbuje právny inštitút svojim funkciami a svojej povahe. Preto sa môže právny inštitút, ktorý sa uplatňuje v rôznych právnych odvetviach, obsahovo odlišovať, nemôže však ísť o odlišnosť obsahovo tak veľké, aby tým boli popreté základné pojmové znaky konkrétneho právneho inštitútu, nakoľko potom by už nešlo o ten istý ale o iný právny inštitút.

Vyššie uvedené platí aj pre premlčanie. Inštitút premlčania využívajú prakticky všetky odvetvia právneho poriadku. Stretávame sa s ním v práve súkromnom ale aj v práve verejnom, a to aj v samotnom colnom zákone.

Odlišný názor mal krajský súd aj k otázke upustenia od vybratia úrokov z omeškania. Žalobca požiadal o „odpustenie“ úrokov z omeškania. Prvostupňový správny orgán o žiadosti nerozhodol z dôvodu, že od upustenia od vybratia úroku z omeškania možno požiadať až po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým bol úrok z omeškania vymieraný. Podľa názoru senátu IŠ na upustenie od vybratia úroku z omeškania v zmysle § 237 ods. 2 colného zákona nie je potrebná žiadosť. § 237 ods. 2 colného zákona a čl. 232 ods. 2 písm. a/ Colného kódexu dáva správnomu orgánu možnosť alternatívne upustiť od vymáhaného úroku z omeškania a tento sa síce môže napr. v prípadoch uvedených pod písmenami b/ a c/ § 237 ods. 2 colného zákona zaoberať možnosťou upustenia od vybratia úroku z omeškania, avšak minimálne v prípadoch spadajúcich pod písmeno a/ uvedeného ustanovenia je žiadosť nutná. Inak sa totiž ani správny orgán nedozvie, či vybratie úroku z omeškania nevyvolá u dlžníka vážne hospodárske alebo sociálne ťažkosti s ohľadom na jeho pomery, resp. vážnu ujmu (čl. 232 ods. 2 písm. a/ Colného kódexu, § 237 ods. 2 písm. a/ colného zákona). Krajský súd zdôraznil, že otázka upustenia od vybratia úroku z omeškania nebola pre posúdenie veci vôbec podstatná a najmä ide o právo colných orgánov a nie o ich povinnosť. Vzhľadom na žiadosť žalobcu sa ňou však správne orgány zaoberať mali.

Právne odôvodnil krajský súd svoje rozhodnutie ustanoveniami § 224 ods. 1, § 226 ods. 1, 237 ods. 1 písm. b/, § 237 ods. 2, § 238 ods. 1, 2, 3 a 6, ďalej článkom 232 ods. 1 písm. b/ a článkom 232 ods. 2 písm. a/ Nariadenia rady (EHS) č. 2913/1992 z 12.10.1992, ktorým sa ustanovuje Colný kódex spoločenstva (ďalej len „colný kódex“).

O náhrade trov konania krajský súd rozhodol podľa § 250k ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „O.s.p.“) vzhľadom na plný úspech žalobcu v konaní.

II.

V zákone ustanovenej lehote (§ 204 ods. 1 O.s.p., § 246c ods. 1 veta prvá O.s.p.) podal proti tomuto rozsudku krajského súdu odvolanie žalovaný správny orgán. Navrhol rozsudok krajského súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci. Žalovaný sa v otázke premĺčania práva na vymeranie úrokov z omeškania nestotožňuje s právnym názorom krajského súdu. Úrok z omeškania je príslušenstvom dovozej platby - cla, ktoré je vo vzťahu k nemu považované za istinu (hlavnú pohľadávku). Z uvedeného nemožno vyvodiť záver, že úrok z omeškania má mať úplne rovnaký právny režim, ako samotné clo, za ktorého príslušenstvo sa považuje. Zvlášť v otázkach vzniku splatnosti a následne aj zániku, prípadne aj premĺčania je potrebné oba inštitúty posudzovať samostatne. Úrok z omeškania nemôže nikdy vzniknúť skôr ako samotný colný dlh a zároveň nemožno predpokladať jeho zánik pred zánikom samotného colného dlhu. Úrok z omeškania podľa § 237 ods. 1 písm. b/ colného zákona bude vymeraný najskôr po tom, čo nebolo clo zaplatené v určenej dobe, teda v lehote splatnosti podľa § 226 ods. 1 colného zákona, alebo v lehote zodpovedajúcej povolenému uľahčeniu platby (odklad platby cla podľa § 228 colného zákona). Samotný zánik úroku z omeškania už colný zákon nerieši, upravuje len dôvody na upustenie od vybratia úroku z omeškania (§ 237 ods. 2). Z podstaty úroku z omeškania ako akcesorického záväzku, ktorý vzniká ako príslušenstvo k hlavnému záväzku po tom, čo colný dlh nie je zaplatený v lehote splatnosti je zrejmé, že vznik úroku z omeškania je podmienený existenciou samotného colného dlhu po lehote splatnosti. Celková doba omeškania a z nej výška úroku z omeškania je plne známa až v čase, keď dôjde k zaplateniu dlžnej sumy. Podľa § 239 písm. a/ colného zákona, colný dlh zaniká zaplatením cla. Ak však dôjde k oneskorenému zaplateniu cla, dôjde podľa § 237 ods. 1 písm. b/ colného zákona k vymeraniu úroku z omeškania. V súlade so zákonom tak dochádza k situácii, kedy hlavný záväzok už zanikol, avšak jeho príslušenstvo nezaniklo a naďalej trvá. Povinnosť zaplatiť úrok z omeškania v takom prípade trvá aj po tom, čo povinnosť zaplatiť colný dlh už zanikla. Rovnako aj v prípade, keby bolo právo vybrať a vymáhať colný dlh premĺčané, neznamená to automaticky premĺčanie práva vybrať a vymáhať úrok z omeškania. Právny režim príslušenstva (úrokov z omeškania) je jednoznačne odlišný od právneho režimu hlavného záväzku, pretože existencia úrokov z omeškania trvá za určených podmienok v súlade so zákonom aj po zániku, či premĺčaní samotného colného dlhu. Nemožno prijať záver, že právna úprava premĺčania colného dlhu sa rovnako vzťahuje aj na úrok z omeškania. Aplikovaný právny predpis žiadnu takúto právnu úpravu neobsahuje. Právny režim príslušenstva úrokov z omeškania je odlišný od právneho režimu hlavného záväzku. Pretože colný dlh nevzniká v rovnakom okamihu ako úrok z omeškania, nemôže byť prípadná premĺčacia doba pri oboch inštitútoch počítaná rovnako. Na túto skutočnosť nemá vplyv ani akcesorická povaha úrokov z omeškania k colnému dlhu. Pretože žalobca zaplatil dlžnú sumu cla v plnom rozsahu dňa 23.12.2011, došlo by hypoteticky pri použití neprípustnej analógie k premĺčaniu práva vymerať úrok z omeškania po šiestich rokoch po roku, v ktorom bol známy v celej výške. Pri takejto hypotetickej konštrukcii by premĺčacia lehota na vymeranie úroku z omeškania začala plynúť 01.01.2012 a uplynula by dňa 21.12.2017, nie v čase podania odvolania, v ktorom účastník konania uplatnil námietku premĺčania. Žalovaný sa nestotožňuje s argumentáciou krajského súdu opierajúcou sa o rozsudky českých súdov, pretože tieto nie sú prameňom práva. Žalovaný zastáva názor, že v prípade ak § 238 ods. 1 zákona č. 618/1992 Zb. upravuje premĺčanie práva vybrať a vymáhať nedoplatok cla, vzťahuje sa toto premĺčanie len na nedoplatok cla, nie na úrok z omeškania, ktorý je samostatným právnym inštitútom podľa § 237 ods. 1 písm. b/ zákona č. 618/1992 Zb. Žalovaný tiež nesúhlasí s právnym názorom krajského súdu pokiaľ ide o využitia analógie podľa Občianskeho zákonníka, pretože ide o právo súkromné. Žalovanému sa nejaví ako nespravodlivé, že úroky z omeškania boli žalobcovi oznámené až po oneskorenom zaplatení istiny.

III.

Žalobca sa k podanému odvolaniu žalovaného nevyjadril.

IV.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 O.s.p. v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá O.s.p.), preskúmal napadnutý rozsudok, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, v medziach podaného odvolania (§ 212 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá O.s.p.), odvolanie

prejednal bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 250ja ods. 2 veta prvá O.s.p.), keď deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený minimálne päť dní vopred na úradnej tabuli a na internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky www.nsud.sk <. (§ 156 ods. 1 a ods. 3 O.s.p. v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá a § 211 ods. 2 O.s.p.) a dospel k záveru, že odvolaniu žalovaného nie je možné priznať úspech, pretože rozsudok krajského súdu je vecne správny.

V správnom súdnictve preskúmajú sudy na základe žalôb alebo opravných prostriedkov zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy, ktorými sa zakladajú, menia alebo zrušujú práva alebo povinnosti fyzických alebo právnických osôb (§ 244 ods. 1 O.s.p.).

Podstatou správneho súdnictva je ochrana práv občanov a právnických osôb, o ktorých sa rozhodovalo v správnom konaní; ide o právny inštitút, ktorý umožňuje, aby sa každá osoba, ktorá sa cíti byť rozhodnutím či postupom orgánu verejnej správy poškodená, dovolala súdu, ako nezávislého orgánu a vyvolala tak konanie, v ktorom správny orgán už nebude mať autoritatívne postavenie, ale bude účastníkom konania s rovnakými právami, ako ten, o koho práva v konaní ide.

Úlohou správneho súdu pri preskúmaní zákonosti rozhodnutia a postupu správneho orgánu podľa piatej časti druhej hlavy Občianskeho súdneho poriadku je posudzovať, či správny orgán vecne príslušný na konanie si zadovážil dostatok skutkových podkladov pre vydanie rozhodnutia, či zistil vo veci skutočný stav, či konal v súčinnosti s účastníkmi konania, či rozhodnutie bolo vydané v súlade so zákonmi a inými právnymi predpismi a či obsahovalo zákonom predpísané náležitosti, teda či rozhodnutie správneho orgánu bolo vydané v súlade s hmotnoprávnymi ako aj s procesnoprávnymi predpismi. Zákonnosť rozhodnutia správneho orgánu je podmienená zákonnosťou postupu správneho orgánu predchádzajúce vydaniu napadnutého rozhodnutia. V rámci správneho prieskumu súd teda skúma aj procesné pochybenia správneho orgánu namietané v žalobe, či uvedené procesné pochybenie správneho orgánu je takou vadou konania pred správnym orgánom, ktorá mohla mať vplyv na zákonnosť napadnutého rozhodnutia (§ 250i ods. 3 O.s.p.).

Podľa § 219 ods. 1 O.s.p. odvolací súd rozhodnutie potvrdí, ak je vo výroku vecne správne.

Ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody (§ 219 ods. 2 O.s.p.).

Najvyšší súd z obsahu predloženého súdneho a administratívneho spisu zistil skutkový stav tak, ako je podrobne popísaný v rozsudku krajského súdu, preto skutočnosti účastníkom známe nebude nadbytočne opakovať, s jeho odôvodnením, ktoré považuje za úplné, vyčerpávajúce a dostatočne výstižné sa stotožňuje v celom rozsahu, a len na doplnenie a zdôraznenie správnosti dodáva:

Z predloženého spisového materiálu vrátane administratívneho spisu a podaní žalobcu najvyšší súd zistil, že žalobca sa domáhal preskúmania zákonosti a zrušenia rozhodnutia žalovaného, ktorým bolo zamietnuté odvolanie žalobcu a potvrdené rozhodnutie colného úradu, ktorým bol žalobcovi vymeraný úrok z omeškania ku dňu 23.12.2011 v sume 28 737,11 € podľa článku 232 ods. 1 písm. b/ colného kódexu, podľa § 237 ods. 1 písm. b/ zákona č. 618/1992 Zb. colný zákon v znení účinnom do 30.06.1992, podľa § 229 ods. 1 písm. a/ zákona č. 180/1996 Z.z. colný zákon v znení účinnom do 30.06.2001 a podľa § 421 ods. 1 písm. b/ zákona č. 238/2001 Z.z. colný zákon v znení účinnom do 30.04.2004 zo sumy dovozných platby vo výške 9 300,77 €, pozostávajúcej z cla v sume 0,00 € a dane z pridanej hodnoty v sume 9 300,77 € nezaplatenej v zákonom určenej lehote do 19.04.1993, ktorá mu bola oznámená rozhodnutím č. 0526102301530 zo dňa 19.04.1993.

Podľa § 220 ods. 1 colného zákona (zákon č. 618/1992 Zb.), každú sumu dovozného alebo vývozného cla zodpovedajúcu colnému dlhu musia colné orgány vymerať ihneď po tom, len čo im budú oznámené všetky údaje a predložené všetky doklady potrebné na jeho vymeranie.

Vymerané clo zapisu do svojich účtovných dokladov.

Podľa § 224 ods. 1 colného zákona musia colné orgány sumu cla, zapísanú v účtovných dokladoch oznámiť dlžníkovi.

Podľa § 226 ods. 1 colného zákona, ak colné orgány nepovolili dlžníkovi niektorý zo spôsobov uľahčenia platby cla uvedených v § 228 až 233, je clo splatné do 10 dní odo dňa, keď colné orgány oznámili jeho výšku dlžníkovi.

Podľa § 237 ods. 1 písm. b/ colného zákona, ak clo nebolo zaplatené v určenej lehote, bude z nezaplatenej sumy cla vymeraný úrok z omeškania, ktorý je príslušenstvom cla.

Podľa § 237 ods. 2 colného zákona, colné orgány môžu od vybratia úroku z omeškania upustiť, ak:

- a) vybratie úroku by vzhľadom na situáciu dlžníka, bolo pre dlžníka spojené s vážnou ujmov
- b) jeho výška nepresiahne sumu 100,- Kčs
- c) clo je zaplatené do 5 dní od uplynutia lehoty splatnosti

Podľa § 238 ods. 1 colného zákona, právo vybrať a vymáhať nedoplatok cla sa premlčuje po šiestich rokoch po roku, v ktorom sa stal splatným.

Podľa ods. 2, ak sa vykoná úkon smerujúci k vybratiu alebo vymoženiu nedoplatku, premlčacia lehota sa prerušuje a začína plynúť nová premlčacia lehota po uplynutí kalendárneho roka, v ktorom bol dlžník o tomto úkone upovedomený, nedoplatky cla možno však vymáhať najneskôr do dvadsiatich rokov počítaných od konca roka, v ktorom sa stal nedoplatok splatným.

Podľa ods. 3 na premlčanie sa prihliadne iba vtedy, ak to dlžník namieta a len v rozsahu uplatňovanej námietky.

Podľa ods. 6 úkonom na vymáhanie nedoplatku cla je aj písomná upomienka o zaplatenie cla doručená dlžníkovi.

Podľa čl. 232 ods. 1 písm. b/ Nariadenia Rady (EHS) č. 2913/1992 zo dňa 12.10.1992, ktorým sa ustanovuje Colný kódex spoločenstva, ak suma cla nebola zaplatená v stanovenej lehote, vymeria sa k sume cla úrok z omeškania. Miera úroku z omeškania môže byť vyššia, ako miera úverového úroku. Nesmie však byť nižšia, ako miera úverového úroku.

Podľa čl. 232 ods. 2 písm. a/ Nariadenia Rady EHS č. 2913/1992 zo dňa 12.10.2012, ktorým sa ustanovuje Colný kódex spoločenstva, colné orgány môžu upustiť od vyžadovania úroku z omeškania, pokiaľ by s ohľadom na pomery dlžníka mohol vyvolať vážne hospodárske alebo sociálne ťažkosti.

Premlčanie nie je preklúzia a nedochádza tak k zániku práva veriteľa prijať dlžníkom dobrovoľne zaplatenú sumu cla a ak aj dlžník zaplatil sumu cla po uplynutí premlčacej lehoty, ide o postup v súlade so zákonom a samotné skúmanie existencie úkonov majúcich za následok prerušenie plynutia premlčacej lehoty podľa § 238 ods. 2 colného zákona má význam len v prípade, keď dlžník ako účastník konania vznesie námietku premlčania, čo sa vo vzťahu k colnému dlhu nestalo a colný dlh bol po lehote, dňa 23.12.2011 zaplatený na účet colného úradu.

Najvyšší súd súhlasí s právnym názorom krajského súdu, že právny poriadok tvorí jednotný celok, má povahu systému, ktorý je ďalej diferencovaný na subsystemy rôznych úrovní (právo súkromné a verejné, právne odvetvia a právne inštitúty), ktoré v sebe zlučujú prvky podľa rôznych kritérií. Neznamená to však, že pokiaľ absentujú v colnom zákone ustanovenia o premlčaní úrokov z omeškania, je možné použiť analógiu s Občianskym zákonníkom. Najvyšší súd súhlasí so žalovaným, že nie je možné použiť analógiu čo sa týka úrokov z omeškania colného dlhu s Občianskym zákonníkom, pretože colný zákon patrí do oblasti práva verejného a Občiansky zákonník je právom súkromným. Avšak je potrebné zdôrazniť, že ako správne uviedol krajský súd, úroky z omeškania a premlčanie úrokov z omeškania sú inštitútom práva ako takého a preto v zmysle teórie právneho štátu, musí byť ich základ upravený rovnako pre celý právny systém Slovenskej republiky.

Námietka premlčania úrokov z omeškania z colného dlhu je právnou kategóriou a keď žalobca túto vzniesol, bolo povinnosťou žalovaného sa ňou v rozhodnutí zaoberať.

Podľa článku 1 ods. 1 veta prvá Ústavy SR, Slovenská republika je zvrchovaný, demokratický a právny štát. Základom interpretácie a aplikácie čl. 1 ods. 1 je zabezpečenie materiálneho a nie formálneho právneho štátu. Ústavný súd SR princíp materiálneho štátu vyjadril v právnom názore: „V právnom štáte, v ktorom sú ako neoddeliteľné súčasti okrem iných stelesnené princípy, ako sú právna istota a spravodlivosť (princíp materiálneho právneho štátu), čo možno spoľahlivo vyvodiť z čl. 1 ústavy, sa osobitný dôraz kladie na ochranu tých práv, ktoré sú predmetom jeho úpravy. Povinnosťou všetkých štátnych orgánov je zabezpečiť reálnu možnosť ich uplatnenia tými subjektmi, ktorým boli priznané.“ (I. ÚS 17/1999, nález zo dňa 22.09.1999, Zbierka nálezov a uznesení Ústavného súdu SR 1999, s. 365, zhodne I. ÚS 44/1999, nález zo dňa 13.10.1999, Zbierka nálezov a uznesení Ústavného súdu SR 1999, s. 382).

Povinnosťou všeobecného súdu je interpretovať jednotlivé ustanovenia jednoduchého práva vždy z pohľadu účelu a zmyslu ochrany ústavou garantovaných základných práv a slobôd. Krajský súd bol teda v tomto prípade povinný dbať na princípy právneho štátu a nevykladať príslušné ustanovenia zákonov iba formalisticky, aby tak nedošlo k neprimeranej tvrdošti zákona voči žalobcovi.

Najvyšší súd sa stotožnil s právnym názorom krajského súdu, že premlčacia lehota na vymeranie úrokov z omeškania začne plynúť najskôr prvý deň po dni, kedy bol colný dlh zaplatený. Námietka žalovaného, že po oneskorenom zaplatení colného dlhu musí mať colný úrad možnosť začať konať vo veci vymerania úroku z omeškania, ktorý v celej výške skôr vymeraný ani byť nemohol neobstoí. Pre clo ako aj pre úroky z omeškania z nezaplatennej sumy cla platí spoločne 6 ročná premlčacia lehota uvedená v § 238 ods. 1 colného zákona. V danom prípade začala plynúť premlčacia lehota pre úroky prvým dňom od splatnosti colného dlhu, t.j. prvým dňom omeškania žalobcu s jeho zaplatením v trvaní 6 rokov. Úrok z omeškania tvorí príslušenstvo cla a preto úrok sleduje právny osud cla. Tu ide o základné kategórie práva, ktoré musia mať rovnaký obsah celým prierezom práva. K námietkam žalovaného ohľadom toho, že krajský súd argumentoval českými rozsudkami súdov, ktoré nie sú prameňom práva najvyšší súd uvádza, že tieto sa nestali základom pre predmetné rozhodnutie a krajský súd ich použil vo svojom rozsudku len podporne.

Najvyšší súd Slovenskej republiky sa stotožnil aj s právnym názorom krajského súdu pokiaľ ide o otázku „odpustenia“ (upustenia od vybratia) úrokov z omeškania. Žalobca požiadal o odpustenie úrokov z omeškania. Prvostupňový správny orgán o jeho žiadosti nerozhodol z dôvodu, že od upustenia vybratia úroku z omeškania možno žiadať až po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým bol úrok z omeškania vymeraný. Podľa názoru najvyššieho súdu, je potrebná vždy žiadosť žalobcu o upustenie od vybratia úroku z omeškania podľa § 237 ods. 2 colného zákona, nie je teda možné aby žalovaný rozhodoval od upustenia od vybratia úroku z omeškania aj bez tejto žiadosti (ako konštatoval krajský súd v rozsudku sp.zn. 1S/95/2013-49 zo dňa 20.03.2014).

Najvyšší súd Slovenskej republiky záverom dodáva, že rozhodoval aj obdobné veci so zhodným žalobcom pod sp.zn. 5Sžf/52/2014 a sp.zn. 5Sžf/66/2014, pričom tieto rozsudky vo výroku potvrdil.

Najvyšší súd Slovenskej republiky o náhrade trov odvolacieho konania rozhodol podľa § 224 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá O.s.p. a § 250k ods. 1 O.s.p. tak, že úspešnému žalobcovi náhradu trov odvolacieho konania nepriznal, pretože mu žiadne nevznikli.

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v pomere hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 veta tretia zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 1. mája 2011).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.